

نقش زنان در توسعه اجتماعی و فرهنگی روستا با تاکید بر تعاونی روستایی زنان (مطالعه موردی شهرستان ساری)

ریحانه دابویی^۱، بیژن رحمانی^{۲*} و فریده اسدیان^۳

^۱ دانشجوی دکتری برنامه ریزی روستایی دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران

^۲ دانشیار جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، هیات علمی دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران

^۳ استادیار گروه جغرافیا، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۷/۰۲/۲۷ تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۷/۰۵/۱۶

چکیده

تحقیق حاضر با هدف بررسی نقش زنان در توسعه اجتماعی- فرهنگی روستا با تاکید بر شرکت‌های تعاونی روستایی زنان در شهرستان ساری به روش کیفی- کمی انجام شد. جامعه آماری زنان روستایی باسواد شهرستان ساری بوده حجم نمونه پژوهش کمی ۳۸۲ نفر، نمونه‌های کیفی ۱۸ نمونه بوده است. ابزار گردآوری اطلاعات در بخش کیفی مصاحبه و در بخش کمی پرسشنامه محقق ساخته بود. یافته‌های حاصل از تحقیق نشان داد که از بین متغیرهای تبیین‌کننده مولفه‌های اجتماعی و فرهنگی توسعه: شبکه‌ها، هنجارهای مشترک، تعاون و همکاری متقابل، انسجام و همبستگی جمعی و مشارکت می‌باشند که جز ابعاد توسعه اجتماعی و فرهنگی بوده و در توسعه پایدار منطقه موثر می‌باشد. بر اساس آزمون t با ۹۵٪ اطمینان این نتیجه حاصل می‌گردد که زنان روستایی در توسعه اجتماعی- فرهنگی روستا نقش دارند. و از دیدگاه زنان عضو تعاونی، شرکت‌های تعاونی روستایی زنان در توسعه اجتماعی- فرهنگی روستاهای منطقه مورد مطالعه نقش زیادی دارند.

کلید واژه‌ها: زنان، توسعه اجتماعی - فرهنگی، تعاونی روستایی زنان، توسعه پایدار

مقدمه

بدون شک توسعه هر کشور به مشارکت و همکاری همه‌ی عوامل آن به‌ویژه عوامل انسانی آن بستگی دارد. امروزه تمامی صاحب‌نظران و مسئولان اجرایی به این نتیجه رسیده‌اند که سطح توسعه کشورها تابعی از شاخص‌های کیفیت گروه‌های گوناگون جمعیتی آنهاست. در این میان گروه جمعیتی زنان به دلیل ویژگی‌های آنان از نظر توانایی‌ها، مسئولیت‌ها و به‌طور کلی کارکردهایی که در تسریع فرایند توسعه کشور می‌تواند به عهده داشته باشد بسیار

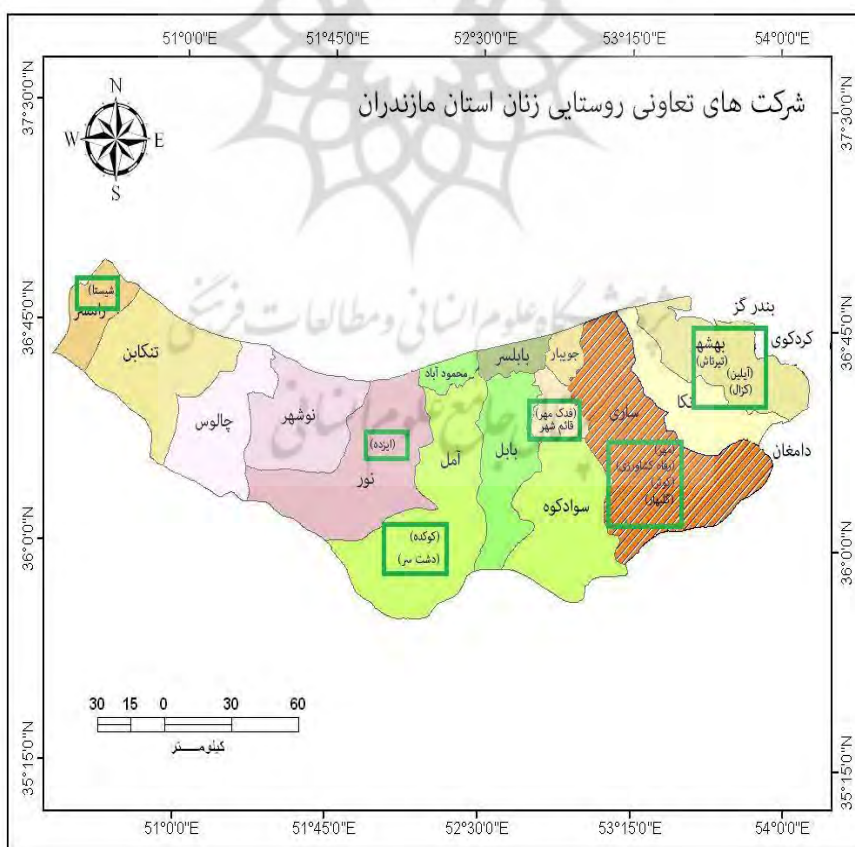
قابل توجه است. زنان روستایی ایران نیز از دیرباز به دلایل گوناگون از جایگاه اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی متفاوتی در فرایند توسعه برخوردار بوده‌اند. به‌طور کلی توسعه جریانی است که در خود تجدید سازمان و سمت‌گیری متفاوت کل نظام اقتصادی- اجتماعی را به همراه دارد. توسعه علاوه بر اینکه بهبود میزان تولید و درآمد را دربردارد، شامل دگرگونی‌های اساسی در ساخت‌های نهادی، اجتماعی-اداری و همچنین دیدگاه‌های عمومی مردم است. در بسیاری از موارد، حتی عادات و رسوم و عقاید مردم را نیز دربرمی‌گیرد. و به معنای تغییر شکل اساسی در همه ابعاد اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و روابط انسانی در آن منطقه است که به تدریج شرایط زندگی مردم را بهبود بخشیده و عامه مردم از مواهب آن بهره‌مند می‌شوند. توجه به توسعه مناطق به ویژه روستاها باعث شده است برنامه‌ریزی‌های گوناگونی برای نیل به آن انجام پذیرد. که تأسیس و حمایت از شرکت‌های تعاونی روستایی یکی از این برنامه‌ها است. (نجفی و فرج‌زاده، ۱۳۸۹). شرکت‌های تعاونی روستایی و کشاورزی با تنوع بخشیدن به فعالیت‌های خود وارد عرصه عملیات بازاریابی شوند و از این طریق موجبات افزایش درآمد اعضای خود یعنی همان تولیدکنندگان محصولات خود را فراهم سازند. تعاونی‌های روستایی زنان از جمله تشکل‌های مردمی هستند که با افزایش مشارکت در فعالیتهای جمعی، زنان را تبدیل به افرادی فعال و اجتماعی می‌کند و آنان را قادر می‌سازد تا در زمینه‌های اقتصادی و اجتماعی به شکوفایی برسند و زمینه‌های مناسب را جهت اشتغال فراهم کنند (نیک فرجام و جلیلی، ۱۳۹۱؛ آجیلی و همکاران، ۱۳۸۸).

در استان مازندران تعاونی‌های روستایی از سابقه زیادی برخوردارند، و زنان هم به‌عنوان کلیدی‌ترین عامل توسعه پایدار نقش ارزنده‌ای دارند. حضور فعال و پویای زنان روستایی در عرصه‌ی اجتماعی- فرهنگی همواره قابل توجه است (زمانی و همکاران، ۱۳۹۱: ۱۵۴). این امر به‌ویژه در استان مازندران که عموماً زنان روستایی تلاش‌های زیادی را برای افزایش تولیدات کشاورزی، صنایع دستی، آموزش، مشارکت و همکاری در امور خانواده و روستا به عمل می‌آورد جایگاه موجه‌ای دارد. و زمینه‌ای جهت عضویت زنان در تعاون‌های روستایی به وجود می‌آورد. برابر آمار رسمی مدیریت تعاون روستایی استان مازندران هم اکنون تعداد ۱۲ شرکت تعاونی روستایی زنان، با حدود ۱۴۴۵ عضو، در سطح استان در حال فعالیت‌اند (نقشه ۱) (جدول ۱). از این تعداد ۴ تعاونی در شهرستان ساری مشغول فعالیت می‌باشند. (نقشه ۲) (جدول ۲). نظر به فقدان مطالعات میدانی که در رابطه با نقش زنان در توسعه و نقش تعاونی‌های روستایی زنان در توسعه اجتماعی- فرهنگی و نهایتاً توسعه پایدار دارد، ضرورت این مطالعه از دو جهت می‌تواند مورد توجه قرار گیرد نخست به تبیین مؤلفه‌هایی که بر اساس آن، زنان روستایی می‌توانند در توسعه اجتماعی- فرهنگی منطقه نقش ایفا کنند می‌پردازد و در این بین نقش تعاونی را برای ایجاد فضای مناسب جهت تسهیل این امر مورد ارزیابی قرار داده، از سوی دیگر پیشنهاد‌های لازم را جهت برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری در امر توسعه اجتماعی- فرهنگی و در نتیجه توسعه پایدار به مراجع ذی‌صلاح ارائه می‌نماید. بنابراین، نقش زنان با تأکید بر نقش حمایتی تعاونی‌ها در توسعه اجتماعی- فرهنگی روستاهای شهرستان ساری محوری‌ترین هدف تحقیق می‌باشد.

جدول (۱) شرکت‌های تعاونی روستایی زنان استان مازندران

ردیف	نام شرکت تعاونی روستایی زنان	شهرستان	تعداد اعضا
۱	تیرتاش	گلوگاه (بهشهر)	400
۲	آیلین	گلوگاه	۵۰
۳	کزال	بهشهر	۴۸
۴	مهر	ساری	30
۵	رفاه کشاورزی	ساری	۲۶
۶	کوثر	ساری	31
۷	گلبهار	ساری	۴۵
۸	دشت سر	آمل	۱۸۲
۹	کوکده	آمل	۱۸۲
۱۰	ایزده	نور	۲۱۳
۱۱	شیستا	رامسر	۲۲۲
۱۲	فدک مهر	قائم شهر	۱۶

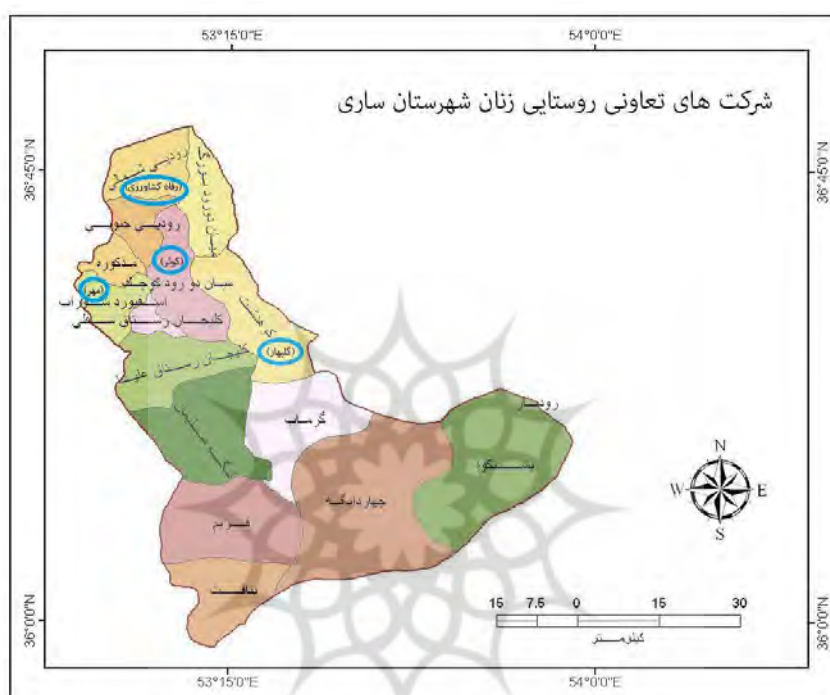
ماخذ: سازمان تعاون روستایی کشور ۱۳۹۵

نقشه (۱) موقعیت شرکت‌های تعاونی روستایی زنان استان مازندران

جدول (۲) شرکت های تعاونی روستایی زنان شهرستان ساری

ردیف	نام شرکت تعاونی روستایی زنان	دهستان	روستا
۱	مهر	اسفیوردشوراب	تیرکلا
۲	رفاه کشاورزی	رودپی شمالی	دازمیرکنده
۳	کوثر	میاندروود کوچک	معلم کلا
۴	گلپهار	کوهدشت	داراب کلا

نقشه (۲) موقعیت شرکت های تعاونی روستایی زنان شهرستان ساری

مبانی نظری و پیشینه تحقیق

نقش زنان روستایی در توسعه پایدار برکسی پوشیده نیست از آنجایی که زنان نیمی از جمعیت روستاها را تشکیل می دهند نقش اساسی می توانند در توسعه روستاها ایفا کنند. به طور خلاصه می توان نتیجه گرفت که لازمه دستیابی به توسعه پایدار، در نظر گرفتن نقش زنان و مشارکت بیشتر ایشان است. تا بتوان به اهداف اجتماعی- فرهنگی توسعه پایدار شامل شبکه ها، هنجارهای مشترک، تعاون و همکاری متقابل، انسجام و همبستگی جمعی و مشارکت، سرمایه های اجتماعی است توبک (۱۳۷۵) پژوهشی با عنوان «بررسی رابطه بین عزت نفس و مشارکت زنان در تعاونی های زنان روستایی استان سمنان، شهرستان شاهرود روستای مجن را مورد بررسی و تجلیل قرار داد» در این تحقیق نگارنده به بررسی علل و عوامل مؤثر و تأثیرگذار عضویت در تعاونی های زنان روستایی می پردازد. او به این نتیجه دست یافت، که زنان عضو تعاونی ها از میزان عزت نفس، تفاهم زناشویی، اوقات فراغت و تحصیلات بالاتری نسبت به زنان غیر عضو برخوردار می باشند.

سلطانی (۱۳۸۱) در تحقیقات خود نشان داد زنانی که در تعاونی‌ها عضوند، رضایت بیشتری از زندگی شان دارند و ضمن برخورداری از استقلال نسبی مالی، مشارکت اجتماعی شان نیز گسترده تر است.

اعظمی و سروش مهر (۱۳۸۹) در تحقیقی با نام «تأثیر متغیرهای فردی و اقتصادی زنان روستایی بر مشارکت آنان در تعاونی تولید»، نشان دادند که سه متغیر سابقه عضویت، بهبود وضعیت اقتصادی خانواده و سابقه مدیریت، بیشترین تأثیر را بر میزان مشارکت زنان روستایی در تعاونی دارد.

طاهرخانی و حیدری ساربان (۱۳۸۳) در تحقیقی با نام «نقش تعاونی‌های تولیدی در توسعه مناطق روستایی»، تأثیر تعاونی‌های تولیدی را در توسعه مناطق روستایی تحلیل کردند و دریافتند که عضویت در تعاونی‌های تولیدی، در کل شاخص‌های اجتماعی و فرهنگی و در نهایت در توسعه مناطق روستایی شهرستان مشگین شهر تأثیرگذار بوده است. بررسی روند تغییرات شاخص‌های توسعه در دو دوره قبل و بعد از عضویت در تعاونی‌ها، در کلیه شاخص‌های توسعه در این تحقیق، به اثبات رسیده است.

امیرنیا (۱۳۸۱) در مطالعه‌ای که در مورد میزان و چگونگی مشارکت زنان روستایی در فعالیت‌های کشاورزی در فرآیند توسعه روستایی انجام داده، به این نتیجه رسیده است که میزان مشارکت زنان در فعالیت‌های کشاورزی بیش از مردان است. او به این نتیجه رسیده که بین متغیرهای مستقل چون استفاده از تکنولوژی، سطح درآمد و پایگاه اجتماعی - اقتصادی و متغیر وابسته مشارکت زنان روستایی رابطه معنی‌داری وجود دارد.

هوگو و آندیتوهارا (۲۰۰۸) در تحقیقی به بررسی نقش مشارکت زنان در فعالیت‌های اقتصادی مانند تعاونی‌ها در کشور بنگلادش پرداخته‌اند. نتایج تحقیق نشان می‌دهد: متغیرهای میزان درآمد، میزان آموزش، مهارت‌ها و مشارکت نهادی زنان، نقش اساسی را در افزایش مشارکت آن‌ها در فعالیت‌های اقتصادی دارند. (Hoque and anditohara, 2008).

روش تحقیق

در این پژوهش با توجه به هدف کاربردی، توسعه‌ای است و از نظر روش انجام آن تلفیق روش‌های کیفی و کمی، توصیفی - تحلیلی می‌باشد. نوع توصیفی، کیفی و نوع تحلیل، کمی است. محدوده جغرافیایی مورد مطالعه، شهرستان ساری در استان مازندران می‌باشد. ابزار جمع‌آوری اطلاعات در مرحله کیفی مصاحبه و بخش کمی پرسشنامه است. مفاد این پرسشنامه بر اساس یافته‌های کیفی مشخص گردید. جامعه آماری در بخش کمی زنان روستایی باسواد شهرستان ساری به تعداد ۶۲۸۲۲ نفر می‌باشد برای محاسبه حجم نمونه از فرمول کوکران استفاده شده است. برابر ۳۸۲ نفر محاسبه شده است. روش نمونه‌گیری بر اساس نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای است. حجم نمونه مرحله کیفی ۱۸ نفر از نخبگان جامعه، روش تجزیه و تحلیل کیفی بر اساس کد گذاری (باز، محوری و گزینشی) بر اساس متد اشتراوس و کوربین (۱۹۹۹) است. روش تجزیه و تحلیل اطلاعات در بخش کمی با استفاده از آزمون کالموگروف - اسمیرنف (به منظور بررسی نرمال بودن متغیرهای تحقیق)، تحلیل عاملی تاییدی، آزمون t تگ گروهی و آزمون t دو گروه مستقل انجام شد. همچنین به منظور بررسی میزان برآزش مدل از آزمون برآزش مدل استفاده شد. ابزار تجزیه و تحلیل کیفی به صورت کد گذاری دستی (فیش نویسی، فیش برداری و چک لیست)

می‌باشد. ابزار تجزیه و تحلیل کمی با استفاده از نرم‌افزارهای SPSS با ویرایش ۲۰ و LISREL (لیزرل) با ویرایش ۸/۵ انجام شد. روایی پرسشنامه به صورت صوری و محتوایی توسط اساتید و متخصصان تایید شده است پایایی پرسشنامه‌ها نیز با استفاده از طیف لیکرت در پرسشنامه مورد نظر، از روش همسانی درونی بین مولفه‌ها آلفای کرونباخ بررسی و تایید گردید.

سوالات تحقیق

- ۱- از نظر زنان روستایی مهمترین مولفه‌هایی که بر توسعه اجتماعی-فرهنگی روستاها نقش دارند کدامند؟
- ۲- تا چه میزان زنان روستایی در توسعه اجتماعی- فرهنگی شهرستان ساری نقش دارند؟
- ۳- از دیدگاه زنان روستایی عضو تعاونی تا چه میزان تعاونی‌های روستایی زنان در توسعه اجتماعی- فرهنگی روستا نقش دارد؟

بحث و تحلیل

بر اساس تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی حاصل از مصاحبه‌های عمیق و اکتشافی و کدگذاری و تحلیل محتوای متن مصاحبه‌ها و درعین حال مطابقت آن‌ها با مبانی نظری، طبق نظر مشارکت‌کنندگان مقوله‌ها و عوامل اصلی و فرعی نقش زنان در توسعه اجتماعی- فرهنگی را در ۱ مقوله اصلی و ۴ مقوله فرعی طبقه‌بندی نمود. مقوله اصلی مؤثر و مقوله‌های فرعی در جدول شماره (۱) نمایش داده شده است.

جدول (۱) عوامل اصلی و فرعی نقش زنان در توسعه اقتصادی شهرستان

مقوله اصلی	مقوله‌های فرعی	کدها
فرهنگی اجتماعی	شبکه‌ها . هنجارهای مشترک	امیدواری، همنوایی، تعامل با دیگران (تاثیر پذیری و تاثیر گذاری) و حضور در کنار دیگران
	تعاون و همکاری متقابل	همکاری با دیگر زنان روستایی، آگاهی از بازتاب کار گروهی، هم افزایی و سینرژی،
	انسجام و همبستگی جمعی	وفاق در بین زنان روستایی برای حل مشکلات، اتحاد نظر برای رفاه اجتماعی روستایی، توجه زنان روستایی به انجام کارهای اخلاقی.
	مشارکت	تاثیرگذاری در باره مدیریت تصمیم‌گیری روستایی، حضور داوطلبانه زنان برای حل مشکلات روستا،

ماخذ: یافته‌های تحقیق

تجزیه و تحلیل سوالات تحقیق

برای تعیین میزان برازش و سازگاری عامل‌ها با ابعاد و مولفه‌ها ارزیابی شده از تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد، به عبارت دیگر برای تعیین روابط بین متغیرها و ضرایب اهمیت آن‌ها در تبیین هر یک از عامل‌ها نیز از تحلیل عاملی تأییدی (CFA)، ضرایب استاندارد و مقادیر t استفاده شده است. همچنین جهت بررسی کفایت مدل نیز از شاخص‌های کای دو، شاخص برازش هنجار شده، شاخص برازش تطبیقی، شاخص نیکویی برازش، ریشه مربعات

خطای برآورد، شاخص نیکویی برآزش تعدیل شده، شاخص برآزندگی افزایشی و شاخص برآزش هنجار نشده استفاده شده است.

سوال ۱: از نظر زنان روستایی مهمترین مولفه هایی که بر توسعه اجتماعی - فرهنگی شهرستان ساری نقش دارند کدامند؟

برای انجام تحلیل عاملی ابعاد اجتماعی - فرهنگی نیز، پیش از ارائه مدل ها و انجام آزمون فرضیات، متغیرهای مورد استفاده را با شاخص ها نشان داده شده است.

جدول شماره (۲) شاخص های به کار گرفته شده برای نمایش متغیرهای مکنون (بعد اجتماعی - فرهنگی)

تعداد شاخص ها	نام مکنون
۴	شبکه ها. هنجارهای مشترک
۴	تعاون و همکاری متقابل
۴	انسجام و همبستگی جمعی
۵	مشارکت
۱۷	اجتماعی/ فرهنگی

ماخذ: یافته های تحقیق

بعد از معرفی مولفه ها و تعداد شاخص های مشخص شده به بررسی متغیرهای تبیین کننده پرداخته شده است.

جدول شماره (۳) وضعیت متغیرهای تبیین کننده مولفه های اجتماعی - فرهنگی توسعه

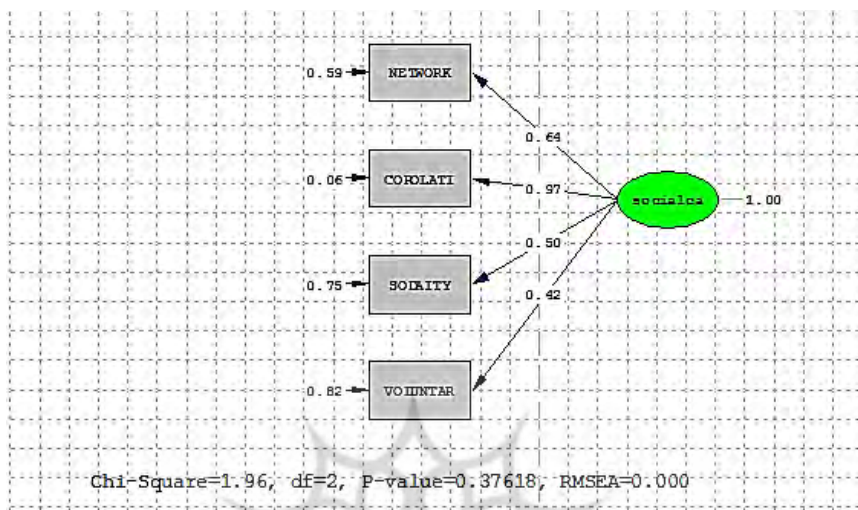
نتیجه	ضریب تعیین R^2	مقدار t	بار عاملی استاندارد	زیر بعد (مولفه)
معنی دار	۰/۴۱	۱۲/۲۱	۰/۶۴	شبکه ها . هنجارهای مشترک
معنی دار	۰/۹۴	۱۸/۱۱	۰/۹۷	تعاون و همکاری متقابل
معنی دار	۰/۲۵	۹/۶۱	۰/۵۰	انسجام و همبستگی جمعی
معنی دار	۰/۱۸	۸/۰۹	۰/۴۲	مشارکت

ماخذ: یافته های تحقیق

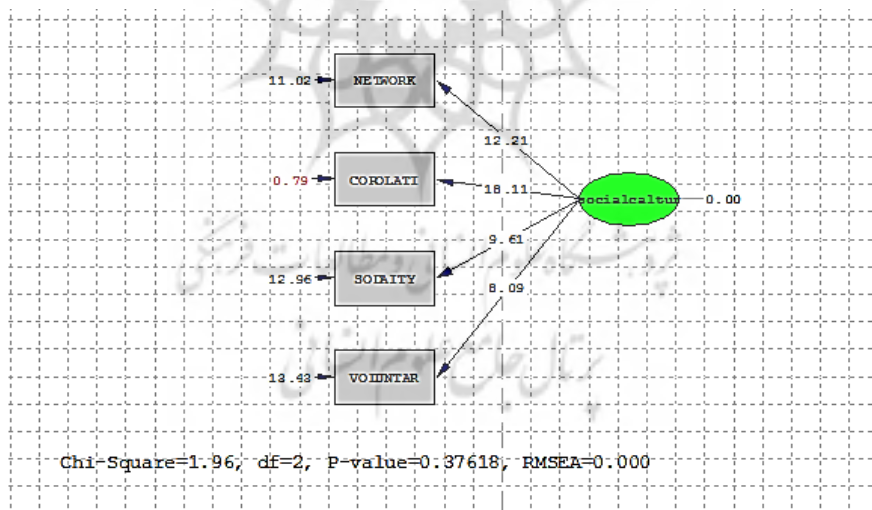
با توجه به جدول فوق ملاحظه می گردد که:

ضریب عاملی استاندارد شبکه های هنجارهای مشترک در بعد اجتماعی و فرهنگی برابر با ۰/۶۴، مقدار t برابر با ۱۲/۲۱ که بزرگ تر از ۱/۹۶ است نتیجه می گیریم که مؤلفه ی شبکه ها و هنجارهای اجتماعی بر بعد اجتماعی و فرهنگی مؤثر است (عاملی معنی دار در تبیین بعد اجتماعی و فرهنگی است)، ضریب عاملی استاندارد تعاون و همکاری متقابل در تبیین بعد اجتماعی و فرهنگی برابر با ۰/۹۷، مقدار t برابر با ۱۸/۱۱ که بزرگ تر از ۱/۹۶ است نتیجه می گیریم که مؤلفه ی تعاون و همکاری متقابل در بعد اجتماعی و فرهنگی مؤثر است، ضریب عاملی استاندارد

انسجام و همبستگی جمعی در تبیین بعد اجتماعی و فرهنگی برابر با ۰/۵۰، مقدار t برابر با ۹/۶۱ که بزرگ‌تر از ۱/۹۶ است نتیجه می‌گیریم که انسجام و همبستگی جمعی در بعد اجتماعی و فرهنگی مؤثر است، ضریب عاملی استاندارد مشارکت در تبیین بعد اجتماعی و فرهنگی برابر با ۰/۴۲، مقدار t برابر با ۸/۰۹ که بزرگ‌تر از ۱/۹۶ است نتیجه می‌گیریم که مؤلفه‌ی مشارکت در تبیین بعد اجتماعی و فرهنگی مؤثر است.

نمودار شماره (۱) تحلیل عاملی تأییدی مولفه های بعد اجتماعی فرهنگی بر اساس ضریب استاندارد

نمودار شماره (۲) تحلیل عاملی تأییدی مولفه های بعد اجتماعی و فرهنگی بر اساس مقادیر t

ماخذ: یافته های تحقیق

پس از انجام تحلیل عاملی تأییدی به بررسی کفایت مدل برازش داده شده می‌پردازیم، قابل ذکر این‌که از میان شاخص‌های مختلف و متعدد برازندگی الگوی موردنظر، ریشه میانگین مربعات خطای برآورد و نیکویی برازش از بهترین و معروف‌ترین بوده و می‌تواند در حد کفایت لازم، برازندگی الگوی موردنظر همان‌طور که در جدول (۴) ملاحظه می‌گردد مقدار آماره‌ی کای-دو در مدل ۱/۹۶، درجه آزادی مدل نیز برابر با ۲ است که حاصل نسبت آن‌ها

برابر با ۰/۹۸ است که در حدود مقدار قابل قبول قرار دارد از طرفی دیگر شاخص‌های برازندگی الگو مانند NNFI، NFI، AGFI، GFI، CFI و IFI همگی در حد قابل قبول و مناسب قرار دارند و شاخص SRMR نیز ۰/۰۶۱ است. بنابراین ابعاد اجتماعی و فرهنگی را شبکه‌ها و هنجارهای مشترک، تعاون و همکاری متقابل، انسجام و همبستگی جمعی، مشارکت تشکیل می‌دهند.

جدول شماره (۴) شاخص‌های برازش الگو

مطلوبیت	مقدار یافته پژوهش	مقدار قابل قبول	شاخص‌ها
تائید مدل	۱/۹۶	-	کای دو (ϕ^2) مجذور کای
تائید مدل	۰/۰۰۰۰	-	P-Value
تائید مدل	۲	$df \infty 0$	Df (درجه آزادی)
تائید مدل	۰/۹۸	$\phi^2 / df > 3$	ϕ^2 / df
تائید مدل	۰/۰۰۰	RMSEA < 0.1	RMSEA
تائید مدل	۱	NNFI > 0.8	NNFI
تائید مدل	۰/۹۹	NFI > 0.8	NFI
تائید مدل	۰/۹۹	AGFI > 0.8	AGFI
تائید مدل	۱	GFI > 0.8	GFI
تائید مدل	۱	CFI > 0.8	CFI
تائید مدل	۱	IFI > 0.8	IFI
تائید مدل	۰/۰۶۱	هرچه به صفر نزدیک‌تر باشد.	SRMR

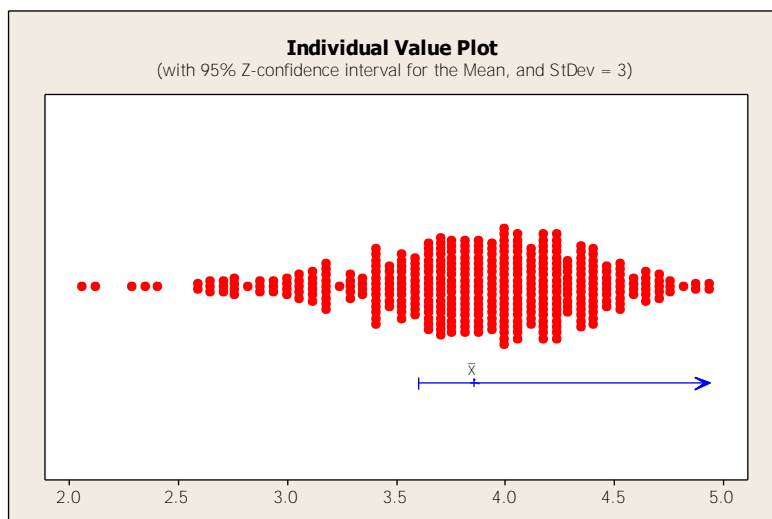
ماخذ: یافته‌های تحقیق

سوال ۲: تا چه میزان زنان روستایی در توسعه اجتماعی و فرهنگی شهرستان ساری نقش دارند؟

جدول (۵): آزمون تی

تعداد آزمودنی‌ها	میانگین پاسخ‌ها	انحراف معیار	مقدار t	درجه آزادی	α	p-value
۳۷۵	۳/۸۵	۰/۵۱	۳۱/۸۶	۳۷۴	۰/۰۵	۰/۰۰۰

ماخذ: یافته‌های تحقیق

نمودار شماره (۳) نمودار نقطه‌ای فاصله اطمینان ۹۵٪ برای میانگین نمرات

ماخذ: یافته‌های تحقیق

$$H_0 : \mu \leq 3$$

$$H_1 : \mu > 3$$

با توجه به اینکه در جدول (۵) مقدار p-value (سطح معنی‌داری) از سطح $\alpha = 0/05$ کمتر می‌باشد و همچنین با توجه به بیشتر بودن مقدار میانگین محاسبه شده (۳/۸۵) از مقدار نظری ۳ با ۹۵٪ اطمینان فرضیه تحقیق تایید می‌شود و این نتیجه حاصل می‌گردد که زنان روستایی در توسعه اجتماعی - فرهنگی روستا نقش زیادی دارند.

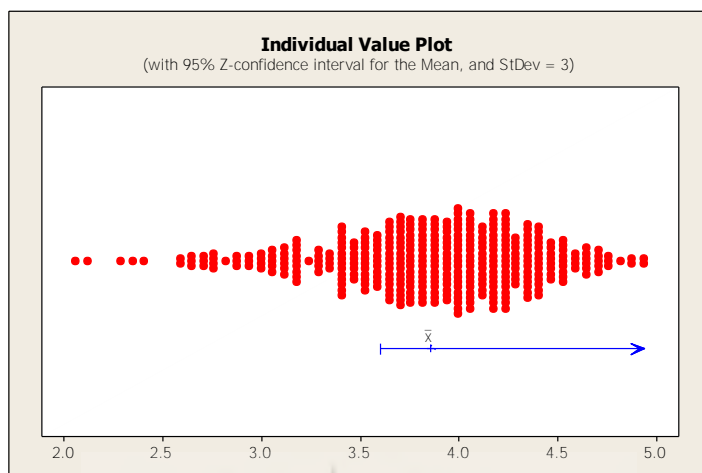
در تفسیر این یافته می‌توان گفت یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد زنان روستایی در توسعه اجتماعی - فرهنگی روستا نقش زیادی دارند چه آنهایی که عضو تعاونی هستند و چه آنهایی که عضو تعاونی زنان روستایی نیستند در توسعه اجتماعی - فرهنگی روستا نقش دارند. بطور کلی مولفه‌های توسعه اجتماعی - فرهنگی که زنان روستایی با انجام آن به توسعه روستا کمک می‌کنند شامل تعاون و همکاری، مشارکت، همدلی، وفا به عهد، گردش و تفریح و غیره می‌باشد. این یافته با یافته‌های طاهرخانی و حیدری ساریان (۱۳۸۳)، که عضویت در تعاونی بر شاخص‌های اجتماعی و فرهنگی و در نتیجه توسعه روستا تاثیرگذار است همخوانی دارد. همچنین یافته‌های تحقیق امیرنیا (۱۳۸۱) در ارتباط با مشارکت زنان روستایی در توسعه روستا هم همسو می‌باشد.

نتایج تحقیق همچنین در راستای یافته‌های توبک هم در سال ۱۳۷۵ که عنوان کرد زنان عضو تعاونی‌ها از میزان عزت نفس، تفاهم زناشویی، اوقات فراغت و تحصیلات بالاتری نسبت به زنان غیر عضو برخوردار می‌باشند است. سوال ۳ - از دیدگاه زنان روستایی عضو تعاونی تا چه میزان تعاونی‌های روستایی زنان در توسعه اجتماعی - فرهنگی روستا نقش دارد؟

با توجه به اینکه در جدول (۶) مقدار p-value (سطح معنی‌داری) از سطح $\alpha = 0/05$ کمتر می‌باشد و همچنین با توجه به بیشتر بودن مقدار میانگین محاسبه شده (۳/۸۴) از مقدار نظری ۳ با ۹۵٪ اطمینان فرضیه تحقیق تایید می‌شود و این نتیجه حاصل می‌گردد که از دیدگاه زنان عضو تعاونی، شرکت‌های تعاونی روستایی زنان در توسعه اجتماعی - فرهنگی روستا نقش زیادی دارند. نتایج تحقیق با یافته‌های طاهرخانی و حیدری ساریان (۱۳۸۳)، که عضویت در تعاونی بر شاخص‌های اجتماعی و فرهنگی و در نتیجه توسعه روستا تاثیرگذار است همخوانی دارد.

جدول شماره (۶) آزمون تی دو گروه مستقل

تعداد آزمودنی‌ها	میانگین پاسخ‌ها	انحراف معیار	مقدار t	درجه آزادی	α	p-value
۱۹۷	۳/۸۴	۰/۵۲	۲۲/۴۹	۱۹۶	۰/۰۵	۰/۰۰۰

$H_0 : \mu_1 = \mu_2$ $H_1 : \mu_1 \neq \mu_2$

ماخذ: یافته‌های تحقیق

نتیجه‌گیری و پیشنهاد

هدف اصلی این تحقیق نقش زنان با تأکید بر نقش حمایتی تعاونی‌ها در توسعه اجتماعی- فرهنگی شهرستان ساری بود. روش‌شناسی تحقیق به صورت آمیخته (کیفی- کمی) با اساس رویکرد سه سویه‌سازی (بررسی ادبیات تحقیق، مصاحبه‌های انفرادی اکتشافی و پرسشنامه) بود. یافته‌های توصیفی نشان داد: از نظر زنان روستایی مهم‌ترین مولفه‌های اجتماعی- فرهنگی مدنظر زنان روستایی در توسعه شهرستان ساری هم شامل: شبکه‌ها و هنجارهای مشترک، تعاون و همکاری متقابل، انسجام و همبستگی جمعی، مشارکت تشکیل می‌دهند. یافته‌های استنباطی نشان داد: که با توجه به جدول (۵) مربوط به سوال ۲ و مقدار p-value (سطح معنی‌داری) با ۹۵٪ اطمینان می‌توان فرضیه H_0 را رد کرد و فرضیه H_1 که زنان روستایی در توسعه اجتماعی- فرهنگی روستا نقش زیادی دارند را پذیرفت.

همچنین با توجه به جدول (۶) در سوال ۳ تحقیق با ۹۵٪ اطمینان فرضیه تحقیق H_1 رد می‌شود و این نتیجه حاصل می‌گردد که از دیدگاه زنان عضو تعاونی، شرکت‌های تعاونی روستایی زنان در توسعه اجتماعی- فرهنگی روستا نقش زیادی دارند بنابراین به‌طورکلی می‌توان اذعان کرد که جایگاه زنان در توسعه اجتماعی- فرهنگی شهرستان و در نتیجه توسعه پایدار منطقه حائز اهمیت است.

براساس نتایج و یافته‌های تحقیق پیشنهادها زیر ارائه می‌گردد:

- تقویت سرمایه اجتماعی زنان روستایی با افزایش میزان اعتماد اجتماعی آنان، ارتقای آگاهی‌های آنان نسبت به حقوق، توانمندی‌ها و استعدادهای خود و مزایای مشارکت در جامعه از طریق آموزش و رسانه‌های گروهی و بسترسازی برای ایجاد و تقویت تشکل‌ها و نهادهای مدنی در روستا

- ارتقای فرهنگی جامعه به سوی پذیرش مشارکت همه جانبه زنان در فرایند توسعه روستایی

منابع و مأخذ

- ۱- آجیلی، عبدالعظیم، زهرا منجم‌زاده و پریسا اشرفی (۱۳۸۸). بررسی مسائل و مشکلات تعاونی‌های زنان استان خوزستان و راه‌های ارتقای کمی و کیفی آنها. نشریه تعاون، شماره ۲۰۸، صص ۶۳-۷۹.
- ۲- اعظمی، موسی؛ هما سروش مهر (۱۳۸۹). تأثیر متغیرهای فردی و اقتصادی زنان روستایی بر مشارکت آنان در تعاونی تولید (مطالعه موردی: تعاونی توپ‌سازی شهرستان پاوه و اورامانات). فصلنامه پژوهش‌های روستایی، دوره ۱، شماره ۴ صص ۲۰۴ تا ۱۷۹.
- ۳- امیرنیا، لیلیا (۱۳۸۱) میزان و چگونگی مشارکت زنان روستایی در فعالیت‌های کشاورزی در فرآیند توسعه روستایی پایان نامه دوره کارشناسی ارشد. تهران: دانشگاه تربیت مدرس.
- ۴- توبک، مریم. (۱۳۷۵). بررسی رابطه بین عزت نفس و مشارکت زنان در تعاونی‌های زنان روستایی استان سمنان، شهرستان شاهرود؛ روستای مجن، رساله کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی تهران.
- ۵- سروش مهر، هما؛ حامد رفیعی، خلیل کلانتری و حسین شعبانعلی فمی (۱۳۸۹) بررسی پایگاه اقتصادی اجتماعی زنان روستایی و عوامل مؤثر بر بهبود آن مطالعه موردی: شهرستان همدان، فصلنامه پژوهش‌های روستایی، سال اول، شماره ۱. صص ۱۶۹ تا ۱۴۳.
- ۶- سلطانی، مرجانه. (۱۳۸۱). تعاون در جهان. ماهنامه تعاون، شماره ۱۳۵.
- ۷- زمانی میاندشتی، ناصر، پوریا عطایی ونسیم ایزدی (۱۳۹۱) بررسی سطوح و میزان توانمندی در بین اعضای تعاونی زنان روستایی (مورد مطالعه: تعاونی زنان تفتیان شهرستان شیراز). زن در توسعه و سیاست، دوره ۱۰، شماره ۴، زمستان ۱۳۹۱. صص ۱۷۲ تا ۱۵۳.
- ۸- نجفی، بهالدین و زکریا فرجزاده (۱۳۸۹) نقش تعاونی‌های روستایی در بازاریابی محصولات کشاورزی، مطالعه موردی استان فارس. مجله تعاون، سال ۲۱ دوره جدید، شماره ۱ صص ۲۵ تا ۱.
- ۹- نیک فرجام حسین و مهسا، جلیلی (۱۳۹۱) مقایسه دیدگاه دانشجویان و صاحب نظران نسبت به توانایی و صلاحیت‌های مدرسان دوره‌های علمی- کاربردی مراکز آموزش عالی جهاد کشاورزی. فصلنامه پژوهش مدیریت آموزش کشاورزی. شماره ۲۱. صص ۶۷ تا ۵۹.
- 10- Hoque, M. and itohara, Y. (2008), participation and decision making role of rural women in economic activities: A comparative study for members of the micro-credit organizations in Bangladesh Journal of social sciences